

'PaletO' IN LAMSWAARDE, EEN DIVERS PALET
AAN UNIEKE KLEUREN VAN KINDEREN, MET DE O VAN OOSTVOGEL

JE KUNT KINDEREN NIET ALLEMAAL LANGS DEZELFDE MEETLAT LEGGEN

'Je kunt kinderen niet allemaal langs dezelfde meetlat leggen, steeds weer in een jaarklas plaatsen en met een methode werken die voor-schrijft waar je precies moet zijn in een bepaalde week. Die manier van werken waarbij vooral het systeem leidend is, begon bij ons steeds meer te knellen. We waren ervan overtuigd dat dat niet meer past. Dus wilden we het anders. Meer samenwerken, het jaarklassensysteem doorbreken en ons onderwijs meer door onszelf laten invullen en minder door een methode. Dit werden de uitgangspunten voor ons nieuwe concept. We gaven het de naam PaletO mee.' Het team van basisschool de Oostvogel in Lamswaarde (59 leerlingen) vertelt enthousiast over de nieuwe onderwijsorganisatie die ze in het schooljaar 2017-2018 hebben ingevoerd.

Niet mijn kinderen maar ónze kinderen

Godfried Blaeke, directeur: 'We zijn niet vanuit krimp of vanuit formatie-technische overwegingen met deze verandering begonnen. Dat zou ook de verkeerde motivatie zijn. We wilden het echt anders doen. Voor onze kinderen, want niet één kind is hetzelfde. We vinden dat kinderen zo goed mogelijk tot hun recht moeten komen, kunnen leren op en vanuit hun eigen niveau volgens een voor hen op maat gemaakte leerlijn. Maar hoe konden we dat het beste realiseren? We kwamen eropuit om een onderbouwunit te maken met de groepen 1, 2, 3 en 4 en een bovenbouwunit voor 5, 6, 7 en 8 met minstens twee leerkrachten per unit, dus werken volgens het principe van co-teaching. Want samenwerking vonden we ook erg belangrijk: het gaat niet om 'mijn' kinderen maar om 'onze' kinderen. Samen zijn we verantwoordelijk.'

Cindy Duerninck, bovenbouwleerkracht en IB'er: 'Het werkt ontzettend fijn op deze manier, ik zou echt niet meer terug willen. Natuurlijk is het spannend in het begin om alles open te gooien, maar dat went snel. En omdat we parallel roosteren – lezen staat voor alle leerlingen gelijktijdig op het rooster, net als de zaakvakken, rekenen, enz. – valt het met de rumoerigheid ook mee.'

Het midden van de school is een grote open ruimte. Kinderen van de bovenbouwunit zitten in groepjes, met z'n tweeën of alleen te werken. Lezen staat op het rooster en meester Patrick loopt rond. Her en der geeft hij aanwijzingen, beantwoordt vragen of geeft aan hoe een kind verder kan gaan. Twee meisjes lezen elkaar voor uit het leesboek. Even verderop in het gebouw, in een lokaal waar de deur openstaat, zijn de kinderen van groep 3 en 4 aan het werk, ook aan het lezen. De meeste zelfstandig met koptelefoon en tablet voor hun neus. De kinderen van groep 4 zitten bij elkaar, juf Wendy heeft hun net apart instructie gegeven. Groep 1 en 2 worden voorgelezen in het lokaal ertegenover. Daarnaast is een groepje peuters aan het spelen in de peuterspeelzaal. De peuters kunnen straks naadloos doorstromen naar groep 1 van de Oostvogel.

Onderzoeksvragen

Wat de methoden betreft, ook die wilde het team loslaten en meer zelf de invulling verzorgen van de leerlijnen. Cindy: 'Dat is extra werk ja, en we doen dat ook nog niet voor alle vakken, maar het is zoveel prettiger om samen onze eigen invulling te kiezen en te maken. We hebben daardoor ook meer mogelijkheden de kinderen zelf informatie te laten zoeken. Voor het onderwerp landbouw bij aardrijkskunde zijn we naar een akkerbouwbedrijf geweest, een veeteeltbedrijf en een fruitteeltbedrijf. Ze kregen van ons verschillende producten met onderzoeksvragen of richtvragen.

In de klas moesten ze dan een presentatie geven over dat product waarin ze de verzamelde informatie verwerkt hadden. Dan bekijft het zoveel beter.' Patrick de Klerk, ook bovenbouwleerkracht, vult aan: 'In het oude systeem zag ik de kinderen zuchtend het boek openslaan op de plek waar we gebleven waren en ongemotiveerd beginnen aan een taakje. En ik had dat zelf dan eigenlijk ook, kon met hen meevoelen. En dat is nu totaal anders.'

Succesfactoren en valkuilen

De kritische succesfactoren voor zo'n verandering zijn volgens de teamleden:

- Een stabiel team dat echt gelooft in deze vorm en daar voor wil gaan.

- Starten vanuit de goede 'why': omdat je het anders en beter wilt voor de kinderen. En niet om formatie-technische redenen bijvoorbeeld.
- Heel belangrijk: ouders meenemen in de verandering en hun eventuele twijfels serieus nemen.
- Voldoende ruimte nemen en bieden voor reflectie, aan jezelf, aan elkaar als unitleerkrachten en als team. Want natuurlijk gaat niet alles direct goed of werkt wat je bedacht hebt, altijd even goed. Je moet dan een andere aanpak durven kiezen. En je moet elkaar daar ook scherp in durven houden.

De omkering van de succesfactoren vormen de valkuilen: geen goede basis van waaruit je de verandering opzet (waarom deden we dit ook weer), een onvoldoende stabiel team, te weinig onderling vertrouwen, ouders onvoldoende meenemen, te snel willen gaan.

Ouderbetrokkenheid

Om ouders mee te nemen in dit proces heeft de Oostvogel vanaf mei 2017 enkele informatieavonden georganiseerd. Ze konden tips en tops geven, meepraten over onderwerpen als groepsoverschrijdend werken, rapporten, cijfers geven. Tamara van der Kelen, leerkracht onderbouwunit: 'Sommige ouders waren bang dat het gat met de middelbare school te groot zou worden omdat we te weinig zouden toetsen. Inderdaad wilden we de verwerking van de leerstof voor een belangrijk deel controleren door de kinderen presentaties te laten verzorgen. Maar dat wisselen we nu meer af met ook gewone toetsen. Daarmee zijn we aan die angst van de ouders tegemoet gekomen. We vinden het belangrijk om naar hen te luisteren en er iets mee te doen. Dat versterkt het vertrouwen.'

Presentaties

De pauze is voorbij. Na enige tijd klinkt er applaus bij de bovenbouw. O ja, er zijn presentaties over verkeer. Twee kinderen hebben net hun poster over zichtbaarheid in het verkeer gepresenteerd.

Ondertussen zetten twee andere kinderen een filmpje klaar dat zij mogen tonen. Cindy staat al klaar met de posters van de volgende duo's. Meester Patrick begeleidt het geheel maar andere leerkrachten genieten en helpen mee. De kinderen hebben zo een heus publiek!

Grote scholen?

Godfried tot slot, op de vraag of dit concept ook voor grotere scholen toepasbaar is: 'Waarom niet? Je zult misschien meer units maken en omdat die dan groter zijn, misschien wél met onderwijsassistenten werken, wat wij niet doen. Maar de megawinst, op elke school, groot of klein, is de samenwerking. Samen de kinderen echt zien, samen lessen voorbereiden en leerlijnen invullen, dat geeft een enorme meerwaarde.'